herpy

KAMELEONY

West Usambara Two-horned Chameleon

Kinyongia multituberculata

Kinyongia multituberculata to średniej wielkości, zielony kameleon górski z gór Usambara w północno-wschodniej Tanzanii. Samiec ma szeroki, spłaszczony płat na pysku i wyraźne guzki w przedniej części grzebienia grzbietowego. Gatunek jest jajorodny i wymaga chłodnego, wilgotnego klimatu oraz dużego, gęsto obsadzonego roślinami terrarium. Wiedza o jego hodowli jest skąpa, dlatego najlepiej sprawdzi się u doświadczonego hodowcy.

Rodzina: Chamaeleonidae Dawna nazwa: *Bradypodion fischeri multituberculatum; Kinyongia fischeri multituberculata; Chamaeleon fischeri multituberculatus*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**8-14 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**5-7 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las deszczowy i las górski**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**60 × 60 × 120 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**20-25 °C**
Miejsce wygrzewania	**27-29 °C**
Temperatura w nocy	**12-16 °C**
Wilgotność	**70-100%**
Woda	**Bez miski z wodą**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**9-12 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**12-20 jaj**
Inkubacja	**240-330 dni** przy 17-23 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Zagrożony (EN)**

O gatunku

Kinyongia multituberculata to średniej wielkości kameleon z rodzaju *Kinyongia*. Samiec ma spłaszczony płat na pysku, najszerszy u nasady, z zaokrąglonym końcem i ząbkowaną górną krawędzią. Wzdłuż przedniej połowy grzebienia grzbietowego biegną wyraźne, guzkowate łuski, które ku tyłowi stają się coraz mniejsze. To do nich odnosi się nazwa gatunkowa: pochodzi od łacińskich słów multi, wiele, i tuberculum, mały guzek. Samica ma małe, okrągłe zawiązki rogów i wyraźne łuski na grzbiecie, sięgające do połowy ciała.

Samce są ubarwione na biało, żółto, jasnozielono do oliwkowozielonego, szaro, brązowo i czarno. Samice są przeważnie zielone z żółtym wzorem.

Największe osobniki mierzą 14 cm od pyska do kloaki, a samice około 8 cm. Długość całkowita z ogonem nie została dla tego gatunku udokumentowana.

Gatunek był dawniej uznawany za podgatunek *Kinyongia fischeri*. Duża część dostępnej wiedzy o hodowli pochodzi z tamtego okresu i dotyczy całej grupy.

Występowanie i środowisko

Kinyongia multituberculata występuje w górach Usambara w północno-wschodniej Tanzanii, zarówno w Usambara Zachodnich, jak i Wschodnich, do wysokości około 2300 m. Miejscem typowym jest Magamba koło Lushoto w Usambara Zachodnich.

Gatunek ma status zagrożonego (EN), a jego populacja maleje.

> **Naturalny zasięg:** Tanzania.

ŚRODOWISKO

Gatunek zamieszkuje wilgotne lasy górskie. W całej grupie *Kinyongia fischeri* zwierzęta przebywają głównie w krzewach i niewielkich drzewach na skraju lasu, a temperatura w ciągu roku waha się nieznacznie. Noce w górach są chłodne i zwierzęta nie znoszą długotrwale wysokich temperatur.

W Usambara Wschodnich w takich samych warunkach, na wysokości około 1500 m, żyją pokrewne *Kinyongia matschiei* i *Kinyongia vosseleri*.

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o hodowli *Kinyongia multituberculata* jest skąpa. Klimat w zasięgu występowania jest chłodny i wilgotny, z chłodnymi nocami, dlatego zalecenia opierają się na pokrewnych, lepiej poznanych gatunkach górskich: *Kinyongia fischeri*, *Kinyongia matschiei* i *Kinyongia xenorhina*. Podane wartości są zaczerpnięte od nich lub oszacowane na podstawie klimatu.

Dorosły osobnik potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 60 × 60 × 120 cm (długość × szerokość × wysokość), tak jak inne kameleony górskie podobnej wielkości. Pokrewne gatunki dużo się poruszają, są szybkie i ciekawskie, więc im większe terrarium, tym lepiej. Gatunek trzyma się pojedynczo, a samce nie mogą się widzieć.

Urządź terrarium bardzo gęsto roślinami, gałązkami i konarami na różnych wysokościach, tak aby zwierzę mogło schować się w listowiu. Zwierzęta są płochliwe, więc nieprzezroczyste boki i tylna ściana są zaletą. Terrarium ze szkła i siatki zapewnia wentylację, a jednocześnie utrzymuje wilgoć, a odpływ w dnie usuwa nadmiar wody. Podłoże nie jest konieczne, ale samica musi mieć miejsce do złożenia jaj (patrz Rozmnażanie).

TEMPERATURA

W dzień temperatura powinna wynosić 20-25 °C, z miejscem do wygrzewania o temperaturze 27-29 °C, a w nocy spadać do 12-16 °C. Miejsce do wygrzewania powinno być umiarkowane, a temperatur powyżej 30 °C należy unikać, więc podczas gorącego lata terrarium musi stać w chłodnym miejscu.

Zadbaj o ruch powietrza, aby nie było zastałe. Temperaturę powierzchni gałęzi do wygrzewania mierz termometrem na podczerwień.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza musi być wysoka, 70-100 %, najwyższa w nocy i rano. Zwierzę pije krople i nie potrzebuje miski z wodą. Włączaj zamgławiacz na kilka godzin przed zapaleniem światła rano i krótko zraszaj rano oraz ponownie po południu. Gałęzie i liście powinny w ciągu dnia wyschnąć, aby nie pojawiła się pleśń i rany na stopach. Woda destylowana lub z odwróconej osmozy utrzymuje zamgławiacze i dysze w czystości.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny w dzień i potrzebuje jasnego, ale nie za gorącego terrarium. Zalecane jest UVB, a strefa Fergusona 2 to szacunkowa wartość dla kameleona górskiego. Umieść świetlówkę tak, aby zwierzę mogło wybierać między światłem a cieniem, i utrzymuj oświetlenie przez 10-12 godzin na dobę. Niefiltrowane światło słoneczne na zewnątrz jest latem

korzystne, o ile zwierzę ma cień i się nie przegrzewa.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Kinyongia multituberculata zjada owady, takie jak świerszcze, karaczany, jedwabniki, larwy zawisaków i szarańczę. Pokrewne gatunki górskie biorą wszystko, co zmieści się w pysku, także małe jaszczurki. Owady karmowe powinny pochodzić z hodowli i być wcześniej dobrze odżywione.

Dorosłe osobniki dostają kilka owadów co drugi dzień, a młode karmi się codziennie. Pokrewne gatunki górskie są wrażliwe na suplementy: oprószaj karmę wapnem mniej więcej raz w tygodniu, a D3 podawaj tylko zimą, gdy zwierzę nie ma dostępu do słońca. Osobniki odłowione z natury należy przebadać i odrobaczyć.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Kinyongia multituberculata jest płochliwa i stresuje ją branie na ręce. Nie podnoś zwierzęcia bez potrzeby, a nowemu osobnikowi daj kilka tygodni spokoju, zanim zaczniesz go dotykać.

Gatunek trzyma się pojedynczo, a samce są terytorialne. Jeśli zwierzę przestanie jeść, musi trafić do lekarza weterynarii z doświadczeniem w leczeniu gadów.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce rozpoznaje się po szerokim płacie na pysku i wyraźnych guzkach na grzbiecie. Samice mają małe, okrągłe zawiązki rogów. W grupie *Kinyongia fischeri* zwierzęta osiągają dojrzałość płciową po 9-12 miesiącach, ale samice powinny przystępować do rozrodu dopiero w wieku 14-16 miesięcy.

GODY I KOPULACJA

Samicę wpuszcza się do samca. Jeśli jest gotowa, toleruje zaloty samca bez agresji. Jeśli go odrzuca, zwierzęta trzeba natychmiast rozdzielić. Bez sezonowych zmian temperatury grupa rozmnaża się przez cały rok.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Ciąża trwa około ośmiu tygodni. Kilka dni przed złożeniem jaj samica zaczyna wędrować po terrarium i je mniej, po czym kopie norkę i składa jaja na jej końcu. Zniesienie liczy 12-20 jaj, średnio około 15-16. Zapewnij samicy warstwę lekko wilgotnej ziemi z piaskiem o grubości co najmniej 20 cm i temperaturze około 18-20 °C, a w czasie ciąży karm ją codziennie i w sposób zbilansowany, aby uniknąć problemów ze złożeniem jaj.

INKUBACJA

Jaja przenosi się do zamkniętego pojemnika z wermikulitem, który nie może być zbyt mokry (woda i wermikulit 1:1 wagowo). Zakopuje się je w dwóch trzecich w podłożu i nie wolno ich obracać. Inkubacja przebiega w 22-23 °C w dzień i 17-18 °C w nocy przez pierwsze sześć miesięcy, a potem o 1-2 °C cieplej. Wyklucie następuje wtedy po 8-11 miesiącach. Podane wartości dotyczą grupy *Kinyongia fischeri*.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode można odchowywać w małych grupach przez pierwsze 2-3 miesiące, ale potem muszą mieszkać osobno. Temperatura powinna być nieco niższa niż u dorosłych, a wilgotność wysoka. Podawaj małe owady z wapnem i witaminami.

Zdrowie i częste błędy

Udokumentowanej wiedzy o chorobach właśnie *Kinyongia multituberculata* jest niewiele. Typowe problemy u kameleonów górskich to:

- Przegrzanie i oparzenia od zbyt gorących lamp i zbyt wysokich temperatur.
- Odwodnienie przy zbyt niskiej wilgotności i zbyt małej liczbie okazji do picia.

- Pasożyty wewnętrzne, zwłaszcza u osobników odłowionych z natury. Po leczeniu zwierzęta często nabierają lepszych barw i lepiej się czują.
- Infekcje dróg oddechowych przy zastałym powietrzu.
- Choroba metaboliczna kości przy zbyt małej ilości UVB i wapnia.
- Przedawkowanie witamin A i D.
- Rany i pleśń przy gałęziach mokrych przez cały dzień.

Skontaktuj się z lekarzem weterynarii z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę przestanie jeść, stanie się ciemne i ospałe albo oddycha z otwartym pyskiem. Długość życia tego gatunku nie została udokumentowana; w grupie *Kinyongia fischeri* zwierzęta dożywają w niewoli najwyżej około 6-7 lat.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.